

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԽՈՇՈՐ ՅԵՂՋՅՈՒՐԱՎՈՐ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏՂԱԾՆԵՐ ԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

30 JAN 2018

ՀԽՍՀ ՀՈՂԺՈՂԿՈՄԱՏ

ՀՐԱՀԱՆԳ

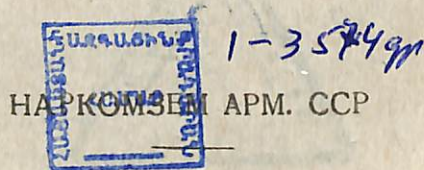
ԽՈՇՈՐ ՅԵՂՋՅՈՒՐԱՎՈՐ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏՂԱՇՆԵՐ ԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԳՅՈՒՂՅՐԱՏ

1937

ՅԵՐԵՎԱՆ

ИНСТРУКЦИЯ

по воспитанию молодняка крупного
рогатого скота

Сельхозгиз Армении, Ереван, 1937 г.

1

ՀՂԻ ԿՈՎԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՅ ԽՆԱՄԲԸ

1. Ծնելուց 40—60 որ առաջ հղի կովերը պետք է ցամաքեցվեն: Յերիտասարդ և նիհար անասունների ցամաք շրջանը յերկու ամսից պակաս չպետք է լինի:

2. Յեթե առատ կաթնատվութիւնը խանգարուժ է կովը ցամաքեցնելուն, այդ դեպքում պետք է կրճատել որվա մեջ կիթերի թիվը, կերաբաժնից՝ հանել հյութալի կերերը, պակսեցնել խտացրած կերերի քանակը և այսպիսով աստիճանաբար ցամաքեցնել: Վորպեսզի հնարավոր լինի ճիշտ և ժամանակին վորոշել ծնի ու ցամաքեցնելու ժամանակը, անհրաժեշտ է, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտապրանքային ֆերմա անասունների զուգավորման հաշվառում կատարի:

3. Կովերին հղիության վերջին 90 որվա ընթացքում (բացի կենսապահ և արդյունապետ կերից) հորթի աճի և հաշորդ լակտացիայի լիա-

կթուլթյան համար պետք է լրացուցիչ 1—2 կիլոգրամ խտացրած (ուժեղ) կեր տալ: Տնտեսող-թյունը խտացրած կերերը չունենալու դեպքում հղիության համար լրացուցիչ կերի հավելումը պետք է կատարել ի հաշիվ լավորակ խոտի: 300 կգ կենդանի քաշ ունեցող կովին ամեն որ հարկավոր է տալ 8—10 կգ լավորակ խոտ: Ցախքած հղի կովին չի կարելի միայն դարմանով կերակրել:

4. Հղիության վերջին որերն անհրաժեշտ է կրծի նկատմամբ ուշադիր լինել և հետևել՝ լեթե նկատվում է, վոր կուրծն ուժեղ կերպով ուռչում է և բորբոքում առաջ գալու վտանգ կա, ապա արմատապտուղները կերաբաժնից բոլորովին պետք է հանել:

5. Հղի կովերին անպայման լավորակ կերերով պետք է կերակրել: Բոլորովին արգելվում է հղի կովերին տալ բորբոսնած, ցրտահարված և տաք կերեր, ինքնաշերմացման լեսթարկված կանաչ, արմատապտուղների փրերի մեծ քանակու-թյուն, ծլած կարտոֆիլ, անորակ սիլոս, թթված ժոմ և բարդա:

6. Վիժուկից խուսափելու նպատակով՝ վաղ գարնանը և ուշ աշնանը հղի կովերին ցողով ձածկված արոտատեղերում չպետք է արածեցնել:

7. Հղի կովի կերաբաժնի մեջ ամեն որ 100

գրամ հանքային աղեր պետք է ավելացնել, վորը պետք է կազմված լինի կալճի ալյուրի, սովորական աղի և ֆոսֆորաթթվային կրի կամ վոսկերալյուրի հավասար մասերից: Հանքային աղերն ուժեղ կերերի հետ միասին պետք է տալ, իսկ ուժեղ կերերի բացակայության դեպքում՝ առանձին: Ցանկալի չէ սովորական աղը տալ կոշտե-րով՝ լիզելու համար:

8. Հղի կովերի նկատմամբ հառուկ ուշադիր հսկողություն պետք է սահմանել: Պետք է խիստ կերպով հետևել, վոր հղի կովերին չհրեն և չհարվածեն: Արոտային շրջանում, մանավանդ դառիվայր տեղերում և սարալանջերում պետք է խուսափել լերկար և հոգնեցնող ճանապարհ քշելուց: Հղիության վերջին 2—3 ամիսը պետք է խուսափել նաև ճահճուտներում արածեցնելուց:

9. Հղի կովերին ամեն որ պետք է զբոսանքի հանել: Անձրևի և մերկասառցի ժամանակ հղի կովերին զբոսանքի չպետք է հանել:

Հղիության վերջին 60—90 որերը կովերին ջրելու համար գետափ կամ ջրհորի մոտ չպետք է քշել: Այդ ժամանակ նրանց գոմում պետք է ջրել:

10. Ծնելուց 5—10 որ առաջ հղի կովերին հատուկ այդ նպատակի համար կահավորված ծննդարան պետք է փոխադրել: Ծննդարանը

պետք է լինի մաքուր, լուսավոր, տաք և չոր։ Այնտեղ, ուր հատուկ ծննդարան, չկա, այդ նպատակի համար առանձնացվում և հարմարեցվում է գոմի մի մասը։

11. Ծննդարաններում սանիտարների կամ տավարապահների ցերեկային և գիշերային անընդհատ հերթապահություն պետք է սահմանել։

12. Ծննդարանում գտնվող կովերը պետք է չափահովված լինեն առատ և թարմ ցամաքով, այդ նպատակի համար լավագույնն աշնանացանի ծղոտն է։

13. Ծնելուց հետո կովերին լավ խոտ և գոլ ջուր պետք է տալ։ Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում նորածին կովերին ջրելու համար դուրս տանել։ Նրանց պետք ջրել ներսը — գոմում՝ 3-ի 10—12⁰ ջերմության ջրով։

14. Վիժման ամեն մի դեպքում պետք է կասկածել, վոր դա վարակիչ վիժում (ինֆեկցիոն) կարող է լինել։ Մյուսիսի դեպքում վիժած կովին պետք է անմիջապես առանձնացնել առանձին շենքում (մեկուսարան), ընկերքի և սատկած հորթի դիակի վրա կրաջուր կամ կարբոլյան թթվի հինգ տոկոսանի լուծույթ կամ կրեոլին լցնել ու անմիջապես գոմից դուրս տանել և անասնագերեզմանոցում թաղել։ Այն դոմը,

ուր վիժում է տեղի ունեցել, պետք է կրով մանրակրկիտ ախտահանման յենթարկվի։ Վարակիչ վիժումը կարող է ամբողջ նախիրը վարակել, դրա համար ել բոլոր կասկածելի դեպքերի մասին անմիջապես պետք է անասնաբուժին հաղորդել։ Անասնաբուժը՝ հալտնաբերելով վիժման պատճառները՝ հետագա պաշտարի մասին անհրաժեշտ ցուցումներ պետք է տա։

2

ՀՈՐԹԵՐԻ ԽՆԱՄԲԸ ՅԵՎ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՆՐԱՆՑ ԿՅԱՆԲԻ ԱՌԱՋԻՆ 10—15 ՈՐՎԱ ԸՆԹԱՅԲՈՒՄ

1. Կովը ծնելուց անմիջապես հետո չոր մաքուր շորով պետք է սրբել հորթի դնչի և քթի վրա լեղած լորձուկները։ Հորթի պորաը, վոր սովորաբար ինքնիրեն է կտրվում, պետք է անմիջապես բաժակի մեջ լցրած մաքուր կրեոլինի կամ յոդի մեջ սուղել։ Յեթե պորան ինքնիրեն չի կտրվում, ապա այն կարելի չէ փորել 5—8 սմ հեռավորությունից, ախտահանված ու մաքուր մկրատով կտրել և նրա ծայրը բաժակի մեջ լցրած մաքուր կրեոլինի կամ յոդի մեջ թաթալել։

2. Ծնվելուց հետո հորթի մարմինը պետք է

մաքուր ծղոտի կամ խոտի փնջով սրբել ու նրան անմիջապես փոխադրել պրոֆիլակտոր-հորթանոց (նորածին հորթերի ընդունարան), վորը պատրաստում են ծննդարանին կից, մի ընդհանուր ծածկի տակ:

Հորթի խնամքի հետ կապված բոլոր աշխատանքները պետք է կատարել մաքուր խալաթ հագած ու մաքուր և խստահանված ձեռքերով:

3. Յեթե նորածին հորթի համար առանձին հատուկ հորթանոց չկա, այդ դեպքում նրանց պահպանման համար ընդհանուր հորթանոցի ամենաառաջ մասը պետք է հատկացնել: Հորթին մի անգից մի ասլ տեղ փողադրելիս պետք է զգուշ լինել և նրան չմոտենալ, այդպիսի դեպքերում նրան պետք է հարմար շորով փաթաթել և ապա դուրս հանել:

4. Նորածին հորթերին պետք է շարժական առանձին վանդակներում պահել. այդ վանդակները պետք է ունենան 1,1—1,2 մետր յերկարություն, 0,75—0,85 մետր լայնություն և 0,90—0,95 մետր բարձրություն և գետնից 20—40 սմ բարձրությամբ հատակ:

5. Վանդակները հորթանոցում այնպես պետք է տեղավորել, վոր նրանք արտաքին ցուրտ պատից հեռու դրված լինեն: Վանդակի պատերն ուղղաձիգ պետք է լինեն և պատրաստված յեղ-

րերը կյորացրած ճաղերից: Ճաղերի միջի տարածությունը 6—8 սմ ավելի չպետք է լինի: Վանդակի առաջի կողմի պատի վրա դռնակն է շինվում (ճաղերից), վորն իր մեջտեղում անցք է ունենում դրսի կողմից: Դռան ցածրի մասում, դուշը տեղավորելու համար, փայտից կամ լեռկաթից ողակապ պետք է ամրացնել:

6. Պրոֆիլակտոր-հորթանոցում խոնավություն չեմ միջանցիկ ֆամիներ բլյորովից պետք է լինեն: Այստեղ լավ ողափոխիչ (վենտիլատոր) չեմ հավասարաչափ ջերմություն (հասակի մաս բոս 8-ի 10—12°) պետք է լինի:

Հորթանոցի լուսամուտների լուսատու մակերեսը հատակի մակերեսի մի տասերորդական մասից պակաս չպետք է լինի, այսինքն՝ հատակի յուրաքանչյուր 10 քմ մակերեսի համար մեկ մետր լուսատու մակերեսով լուսամուտ պետք է ունենալ:

7. Յեթե հորթանոցի հատակն աղուսից, ցեմենտից և այլ նման նյութերից է պատրաստված, անհրաժեշտ է նրա վրա փայտյա շարժական հատակ շինել: Հորթանոցում անպայման միջատար խողովակներ և միզընդունարաններ պետք է ունենալ:

8. Պրոֆիլակտոր-հորթանոց կառուցելիս, հնչպես նաև հորթերի խնամքի ժամանակ պետք

ե. ամեն կերպ աշխատել, վոր հորթանոցի թե հատակում և թե ոգում խոնավություն չլինի:

9. Հորթը պրոֆիլակտոր-հորթանոցում պետք է պահել մոր կաթով կերակրելու ամբողջ ժամանակաշրջանում, այսինքն՝ ծնված ուրից հաշված 10—15 օրից վոչ պակաս: Յեթե այդ միջոցին հորթը բավարար չափով չի ամրապնդվել, ապա այդ ժամանակամիջոցը պետք է յերկարացնել:

10. Հորթի տակ միշտ, միջին հաշվով յուրաքանչյուր գլխին 2 կգ չոր և լավորակ ծղուտից ցամքար պետք է լինի, վորն որական ամենապակասը 2—3 անգամ պետք է փոխել:

11. Վորպեսզի հորթերը ցամքար չուտեն, մեկը մյուսին չծծեն, կեղտոտ առարկաներ չլիզեն, անհրաժեշտ է նրանց դնչկալներ հազցնել:

12. Ամենալավը մետաղյա դնչկալներն են: Մեկ հորթի համար գործադրելուց հետո այդ դնչկալները պետք է լավ ախտահանել և ապա մի ուրիշ հորթի համար ոգտադործել:

13. Հորթերին դնչկալներ հագցնելու տևողությունը 10—15 օր է:

14. Հորթանոցը միշտ մաքուր պետք է լինի, վորի համար անհրաժեշտ է.

ա) գոմաղբը և կեղտոտված ցամքարն ուրը 2—3 անգամ դուրս տանել:

բ) վանդակների կեղտոտված պատերը, միզատար խողովակներն ամեն օր լվանալ և մաքրել:

գ) ըստ անհրաժեշտության վանդակի պատերն սպիտակեցնել, իսկ տասն օրը մեկ անգամ կրակաթով ամբողջովին սպիտակեցնել:

Ամբողջ հորթանոցն սպիտակեցնել տարեկան յերկու անգամ՝ գարնանը և աշնանը.

դ) ամեն օր հորթին խոզանակով մաքրել, իսկ մարմնի աղտոտված մասերը գոլ ջրով լվանալ և անպալման չոր շորով չորացնել:

15. Ամառվա տաք և լավ լեղանակներին հորթերին անպայման զբոսանքի հանել, վորի համար հորթանոցին կից, չոր վայրում, հատուկ զբոսավայր պետք է պատրաստել:

16. Կաթի միջոցով վարակիչ հիվանդությունների տարածումը կանխելու նպատակով, ամեն անգամ կթելուց առաջ կովերի կուրծն ուշադիր կերպով լվանալ և չորացնել: Կաթի առաջին 2—3 շիթերն առանձին ամանի մեջ կթել և այդ կաթով վոչ մի դեպքում հորթերին չկերակրել:

17. Թոքախտավոր, վարակիչ վիժումով և դաբաղով հիվանդ կովերի խեժը կարելի չէ հորթերին տալ միայն այն դեպքում, յերբ անհնար է նորածին առողջ կովերի խեժ ձեռք բերել:

18. Կովերը կթելուց և հորթերին կաթ

խմեցնելուց առաջ ձեռքերն անպատճառ պետք է լվանալ:

19. Կաթը խմեցնելուց հետո հորթերի գնչիկները մաքուր շորով կամ սրբիչով պետք է մաքրել: Ուետով կերակրելու դեպքում հորթերի գնչիկները պետք է գոլ ջրով լվանալ և շորով չորացնել: Յուրաքանչյուր հորթի առանձին սրբիչ պետք է հատկացնել:

20. Հորթեր խնամող հորթապահի կամ կթող տավարապահի շորերը պետք է միշտ մաքուր լինեն:

21. Վարակիչ հիվանդությունների մուտքը կանխելու նպատակով, առանց ֆերմայի վարիչի հատուկ թույլտվության, բացի հորթանոցն սպասարկող անձնակազմից, կողմնակի մարդկանց մուտքը պետք է արգելել:

Հորթերին սպասարկող անձնակազմը, նախքան հորթանոց մտնելը, պետք է խալաթ հագնի և հորթանոցի դռան առաջ դրած՝ կրեոլինի, լիզոլի և այլ ախտահանող լուծույթով թրջված՝ լաթի, խսրի կամ թաղիքի կտորի վրա փոտները սրբի, ախտահանի և ապա հորթանոց մտնի:

22. Հիվանդ հորթերի համար պետք է հատուկ շենք՝ մեկուսարան պատրաստել:

23. Հորթապահները պետք է խիստ կերպով հետևեն և ուշադիր լինեն հորթերի առողջությանը:

Ամենաչնչին կասկածի դեպքում անգամ պետք է անմիջապես հորթի ջերմաստիճանը չափել և չեթե ջերմությունը 3-ի 40° է կամ բարձր, անմիջապես նրան հիվանդ հորթերի համար հատկացրած շենքը՝ մեկուսարան պետք է փոխադրել:

24. Ախորժակի բացակայության, սաստիկ հազի և բարձր ջերմության դեպքում (քթի հայելին՝ չոր և տաք) հիվանդ հորթերն առողջներից նույնպես առանձնացվում և տեղավորվում են մեկուսարանում:

25. Լուծով հիվանդ հորթերին կաթով չպետք է կերակրել. նպատակահարմար է կաթի փոխարեն նրանց որական 2—3 անգամ 1—2 լիտր յեռացրած ջուր տալ: Զուրը ևս նույն ջերմաստիճանը պետք է ունենա, ինչ վոր կաթը: Հորթի լուծը վերջանալուց հետո, աստիճանաբար, յուրաքանչյուր անգամ կես լիտր կաթ ավելացնելով, ջուրը պետք է փոխարինել կաթով: Յեթե լուծը չի անցնում, հիվանդ հորթին ամեն որ յերիցուկի (ռամաշկա) կամ կտավհատի սերմի խաշու (1 մաս կտավհատի սերմին 20 մաս ջուր) կամ գերչակի ձեթ պետք է տալ:

26. Նկատի ունենալով այն հանգամանքը, վոր հիվանդ հորթերը մեծ քանակությամբ վարակիչ բակտերիաներ են արտադրում, հիվանդ հորթի վանդակը, կանգնելու տեղը, արկղը, ինչ-

պես նաև այն բոլոր իրերը, վորոնց հետ հորթն առնչություն է ունեցել, պետք է մանրակրկիտ կերպով լվանալ և ախտահանել:

ա) վանդակի, հորթի կանգնելու տեղի, ինչպես նաև արկղի վրա պետք է թարմ հանգցրած կրի լուծույթ շաղ տալ (1 գուլլ ջրին 2 կգ կիր):

բ) խալաթը, սրբիչները և լաթերը պետք է ջրում լավ յեռացնել:

գ) գուլլերը և այլ ամանեղենը պետք է սոդայի 2—3 տոկոսանի լուծույթում յեռացնել:

27. Հորթանոցում վարակիչ հիվանդություն հայտաբերելու դեպքում նորածին հորթերին այլևս այնտեղ չպետք է տեղավորել. նրանց համար ժամանակավորապես, մինչև վարակի փոչընչացումը, ուրիշ շենք պետք է հարմարեցնել:

Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում վարակված հորթանոցից վորևե իր, կենդանի կամ հորթապահ նոր հորթանոցն անցնի:

Համաձայնաբար վերացնելուց հետո վարակված հորթանոցը կեղտից ու գոմաղբից պետք է մաքրել, պատերը, առաստաղը չհանգցրած կրով սպիտակեցնել, հատակի վրա 5⁰/₀ ի կրեոլին շաղ տալ, գուլլը կրեոլինի լուծույթով լվանալ, իսկ ամանեղենը ջրում լավ յեռացնել:

28. Սատկած հորթերի դիակները հորթանոցից անմիջապես պետք է հեռացնել և անասնագերեզմանոցում 1,5 մետր խորությամբ թաղել:

ՀՈՐԹԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐԵԼԻՄԸ

1. Ծնվելուց 1,5—2 ժամ հետո նորածին հորթին պետք է թարմ կթած՝ 3-ի 36—38° ջերմաստիճանի խեժով կերակրել կամ անմիջապես ծծեցնել:

2. Հորթին խեժով պիտի կերակրել որական 4—5 անգամ, հավասար ընդմիջումներով, այն է՝ առավոտյան ժամը 4-ին, առավոտյան ժամը 10-ին, ցերեկը ժամը 4-ին և յերեկոյան ժամը 9-ին: Միջակ հորթին առաջին օրը 3—4 լիտր խեժ պետք է առալ: Խեժը տրվում է ծնած կովը կթելուց անմիջապես հետո:

3. Խեժով կերակրելիս պետք է հատուկ ուշադրությամբ հետևել, թե հորթի վրա ինչպես է ազդում այս կամ այն կերաբաժինը և ըստ այնմ էլ տրվելիք խեժի չափը փոփոխել:

4. Հորթը տառն օրից վոչ պակաս իր մոր կաթով պետք է կերակրվի: Յեթե մայրը հիվանդացել է կամ սատկել, ապա պետք է կերակրել միաժամանակ ծնած մի ուրիշ առողջ կովի կաթով:

6. Յեթե կասկած կա, թե կաթը լավորակ չէ և թոքախտի բակտերիաներով վարակված կարող է լինել, այդպիսի դեպքերում հորթերին

կերակրելու համար պետք է ոգտագործել կա-
տարյալ առողջ կովերի կամ հատկապես առանձ-
նաքված կերակրող-կովերի կաթը, իսկ յեթե
կթվող առողջ կովեր չկան, ապա կաթը պետք է
պատերիզացնել, այսինքն՝ տաքացնել մինչ 3-ի
80° և այդ ջերմաստիճանում 5 րոպե պահելուց
հետո սառեցնել մինչև 3-ի 36—38°, ապա հոր-
թերին կերակրել:

Յերբ հարկադրված են լինում նորածին
հորթերին ավելի վաղ ծնած կովերի կաթով կե-
րակրել, այդպիսի դեպքերում կաթին $\frac{1}{3}$ -ի չա-
փով յեփացրած և ապա սառեցրած 3-ի 36—38°-ի
հասցրած ջուր են խառնում:

6. Տասնորյա հասակից սկսած հորթերին
որական 3 անգամ պետք է կերակրել:

7. Հորթին կաթով կերակրելիս չպետք է
թույլ տալ, վոր նա կաթի ամբողջ կերաբաժինը
մի անգամից խմի, 3—4 անգամ նրան պետք է
ընդհատել և թեկուզ մեկական րոպե հանդիսա
տալ:

8. Հորթին ջուր պետք է սկսել տալ կաթի
կերաբաժինը պակսեցնելու պահից: Այդ ջուրը
պետք է յեռացնել և ապա սառեցնել՝ հասցնելով
կաթի ջերմաստիճանին: Ջուրը պետք է տալ մա-
քուր դրությամբ, կաթից և խտացրած կերերից
անջատ, խտացրած կերերը տալուց մեկ ժամ հետո:

ԱՄԱՆԵՂԵՆԸ

1. Այն ամանները, վորոնցով հորթերին կե-
րակրում են, պետք է լինեն սպիտակ կամ ցին-
կապատ յերկաթաթիթեղից, կամ կլայեկած լինեն:

2. Յանկալի յե, վոր յուրաքանչյուր հորթ
առանձին դույլ ունենա: Յեթե ֆերմայում ան-
հրաժեշտ քանակությամբ դույլեր չկան, մի դույ-
լից մի քանի առողջ հորթերի կարելի յե կերակ-
րել միայն մի պայմանով, վոր յուրաքանչյուր
հորթի կերակրելուց հետո դույլը յեռացրած
ջրով խնամքով լվացվի:

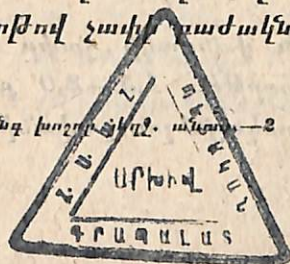
3. Ամանները պետք է շարունակ մաքուր
լինեն, վորի համար և ոգտագործելուց հետո,
պետք է, նախապես սառը ջրով վողողելուց հետո,
տաք ջրով և մոխրաջրով կամ սոդայով (2—3%-ի
լուծույթով) լավ լվանալ և չորացնել:

Հորթերին կաթ խմեցնելուց առաջ ամբողջ
ամանեղենը ջրում պետք է լավ յեռացնել:

4. Հորթին արվելիք կաթը և խեժն ստույգ
չափելու համար անհրաժեշտ է հորթանոցում
յերկար կոթով չափադատակներ ունենալ:

1-35749

Հրահանգ խորհրդակց. անտոմ.—2

ՀՈՐԹԵՐԻ ԱՃԵՑՈՒՄԸ

ՍԿԱՆԻ 10—15 ՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱԿԻՑ

ՄԻՆՉԵՎ ԿԱԹՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐՁԸ

1. 10—15 ռրական հորթերին ընդունադան հորթանոցից (պրոֆիլակտոր-հորթանոց) պետք է մի ուրիշ հորթանոց փոխադրել, ուր նրանց պետք է մինչև 5—6 ամսական հասակը պահել:

2. Մինչև մեկ ամսական հասակը յուրաքանչյուր հորթի առանձին վանդակում պահել:

3. Մեկ ամսական հասակից կարելի չէ առողջ հորթերին խմբով՝ յուրաքանչյուր վանդակում 4—5 գլուխ պահել, սակայն մի պայմանով միայն, վոր կաթը և խտացրած կերերը յուրաքանչյուր հորթին առանձին-առանձին տրվեն: Յուրաքանչյուր խմբում, ըստ հնարավորության, հավասար հասակ և կենդանի քաշ ունեցող հորթեր պետք է առանձնացնել:

4. Անհատական (ամեն մի հորթի համար առանձին) վանդակը հետևյալ չափի պետք է լինի՝ յերկարությունը 1,2—1,5 մետր, լայնությունը՝ 1,0—1,2 մետր և բարձրությունը՝ 1—1,2 մետր:

5. Խմբակային վանդակի չափը վորոշվում է յուրաքանչյուր հորթին 1,5—2,0 քառ. մետր տարածություն հատկացնելու չափանիշով:

6. Վանդակի դեպի միջանցքն ընկնող պատի վրա, արտաքին կողմից պետք է շինել շարժական մասուրը:

7. Խմբակային պահպանման դեպքում, հորթերին առանձին-առանձին կերակրելու նպատակով, վանդակի առջևի՝ դեպի կերակրման անցքն ընկած պատի ուղղածից ձողերը միայն ներքևի մասում են ամրացվում, իսկ վերևի մասում կարող են շարժական լինել: Կաթով և խտացրած կերերով կերակրելու ժամանակ հորթի գլուխն ամրացվում է ձողերի շարժական մասում և նա կարողանում է միայն իր առաջ դրված կերից ոգտվել:

Վանդակի ձողերը մեկը մյուսից 12—15 սմ հեռավորության վրա պետք է խփել:

8. Դույլը կաթով կամ խտացրած կերով պետք է դնել կերանցքը և այնպես ամրացնել, վոր հորթը դույլի մեջ յեղած կերը շուռ չտա:

9. Հորթանոցի ջերմությունը հատակի մոտ պետք է լինի 8—10°, ըստվորում ջերմատիճանի սուր տատանումներ անթույլատրելի չեն:

10. Հորթանոցի հատակը և լուսամուտները նույնպես պետք է շինել համաձայն այն պահանջների, վոր առաջադրվում են ընդունադան-հորթանոցին (պրոֆիլակտոր-հորթանոց):

1. 10 - 15 որից հետո հորթին իր մոր կաթով կերակրելուց կարելի չե ընդհանուր կիթերից ստացված կաթով կերակրելուն անցնել: Այնպես պետք է կազմակերպել, վոր կերակրման համար սահմանված ժամերն ամենայն խստությամբ պահպանվեն: Պետք է կերակրել որը 3 անգամ և կիթից անմիջապես հետո: Յանկալի յե կաթնակեր հորթերի կերակրման համար լպկտացիայի առաջին կիսում գտնվող առողջ կովերի հատուկ խումբ առանձնացնել:

2. Հորթերին պետք է կերակրել համաձայն տվյալ հորթի ցեղի համար մշակված կերակրման սխեմայի, նրա հետագա նշանակման և կենդանի քաշի ցանկալի աճի՝ ղեկավարվելով կցված աղյուսակներով:

3. ՊՏԳ և ՇՏԳ գրանցված կովերից և ցուլերից սերված հորթերը պետք է ավելի առատ և բառ նրանց ծնողների տոհմային արժանիքների սահմանված կերաբաժիններով կերակրվեն:

Թույլ, հիվանդացած, ինչպես և հիվանդ մայրերից սերված հորթերը նույնպես պիտի կերակրվեն համեմատաբար առատ անարատ և քաշած կաթի կերաբաժիններով, քան այդ ցույց է տված կերակրման նորմաներում:

4. Թե կաթը և թե խեժը հորթին պետք է

տալ կիթելուց անմիջապես հետո, քանի նա դեռ տաք է: Յեթե կաթը սառել է, պետք է լցնել մաքուր դույլի մեջ, դույլը դնել տաք ջրի մեջ, կաթի շերմությունը Յ-ի 36—38°-ի հասցնել, ապա տալ հորթին:

5. Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում թեկուղ քիչ թթված կաթով կերակրել հորթին, քանի վոր նա մարսողության որդանների վրա վատ է ազդում և լուծ է առաջացնում:

6. Այն կովերին, վորոնց կաթով հորթերը կերակրվում են, պետք է խուսափել մեծ քանակությամբ (10 կգ ավելի) թթված ժուռ և բարդատալուց, վորովհետև այդպիսի կերով կերակրված կովերի կաթը հորթերի մարսողության որդանների վրա վատ է անդրադառնում:

7. Մաքուր, չզտված կաթով հորթին կերակրելու ժամանակաշրջանը 50—60 որից պակաս չպետք է լինի: Իսկ այն դեպքերում, յերբ հորթը թե մաքուր, թե զտված (յերեսը քաշած) կաթով է կերակրվում, այդ ժամանակ մաքուր կաթից զտածին պետք է անցնել աստիճանաբար՝ սկսած հորթի 18—20 որական հասակից:

8. Յերես քաշած կաթը ևս իր վորակով պետք է բավարարի այն բոլոր պահանջները, վոր առաջադրվում է մաքուր կաթին: Չտած կաթը նույնպես թարմ պետք է լինի և հորթին տալու միջոցին Յ-ի 34—36 շերմաստիճան

ունենա: Յուղամշակման գործարանից ստացված յերես քաշած կաթը պետք է պատերի զացիայի յենթարկել կամ մածուկն պատրաստել և նոր նրանով հորթին կերակրել: Մածուկը պետք է մաքուր կուլտուրայով պատրաստել և հորթերին աֆսոսաբար տալ, վորքան զտած կաթ է տրվում: Մածնին պետք է վարժեցնել աստիճանաբար:

9. Առանձնապես զտած կաթի վորակի նկատմամբ պետք է ուշադիր և պահանջկոտ լինել ամառը, յերբ անորակ զտած կաթով կերակրելը հորթերի լուծ առաջանալու և անկուսմների հիմնական պատճառներից մեկն հանդիսանում:

Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում հորթերին վոչ թարմ քիչ թթված կաթով կերակրել:

10. Մաքուր կաթից զտած կաթով կերակրելուն պետք է անցնել աստիճանաբար, յերկու տասնորյակից վոչ պակաս ժամանակի ընթացքում:

11. Թոքախտավոր կովերի զտած կաթը յեթե հնարավոր չե աֆսոսաբար կովերի կաթով փոխարինել, պետք է պատերի զացիայի յենթարկել, այսինքն՝ Յ-ի մինչև 80° տաքացնել, այդ ջերմաստիճանում 5 րոպե պահելուց հետո սառեցնել—հասցնել նորմալ ջերմաստիճանի և ապա հորթերին կերակրել:

12. Հորթերին տրվող կաթի և ջրի ջերմաս-

տիճանը հասակին համեմատ ել աստիճանաբար պակասում է: Յերկու ամսական հորթին կաթը և ջուրը կարելի յե տալ Յ-ի 30° ջերմությամբ, յերեք ամսական հորթին արդեն կարելի յե տալ սենյակի ջերմության, սակայն Յ-ի 10—12°-ից վոչ պակաս ջերմաստիճան ունեցող հում ջուր:

13. Ստացրած կերերը կերաբաժնի մեջ մտցվում են աֆսոսաբար ժամանակից սկսած, յերբ դադարում են անարատ կաթի քանակն ավելացնել՝ միայն անարատ կաթով կերակրելու դեպքում, իսկ անարատ և զտած կաթով կերակրելու դեպքում՝ զտած կաթով կերակրել սկսելու րոպեյից, միայն յերկու դեպքումն էլ հորթը 20 որսկան հասակից պակաս չպետք է լինի: Հորթերին տրվելիք խտացրած կերերը պետք է բորբոսնած և մզլած չլինեն, ուրիշ նյութերի խառնուրդ չունենան և շատ լավ վորակի լինեն:

14. Ստացրած կերերը կերաբաժնի մեջ պետք է մտցնել քիչ քանակությամբ (50—100 գրամ), հետագայում այդ քանակն աստիճանաբար ավելացնելով:

15. Սկզբնական շրջանում (մինչև մեկ ամսական հասակը) խտացրած կերերը պետք է տալ լավի ձևով (կաթի հետ խառնած), իսկ 30 որսկան հասակից հորթերին պետք է վարժեցնել

խտացրած կերերը քիչ թրջված դրությամբ ուտելուն:

16. Հորթերի համար պետք է պատրաստել հատուկ, լավագույն վորակի խոտ, վորը պետք է լինի մատղաշ, փափուկ և մինչև ծաղիկելը կամ ծաղկման շրջանում հնձած: Թիթեռնածաղկավորների խոտը պետք է հնձել այն ժամանակ, յերբ նրանց մեջ կոշտ մասերը շատ չնչին քանակութիւն են կազմում, այսինքն՝ մինչև ծաղիկելը:

17. Հորթերին խոտ ուտելուն պիտի վարժեցնել 20 որական հասակից:

18. Արմատապտուղները հորթի կերաբաժնի մեջ պետք է մտցնել նրա յերկու ամսական հասակից սկսած, սկզբում շատ քիչ քանակությամբ (150—200 գրամ), իսկ հետագայում պետք է աստիճանաբար ավելացնել:

19. Միլոսը հորթի կերաբաժնի մեջ պետք է մտցնել նրա 4 ամսական հասակից սկսած: Հորթին տրվելիք սիլոսը պետք է լինի լավագույն վորակի և առանց թթվության սուր հոտի, և փչացածության վոչ մի նշան չպետք է ունենա:

20. Հորթերի որգանիզմն ամրապնդելու և վոսկորների աճն ապահովելու նպատակով, այն որվանից, յերբ անարատ կաթի քանակն սկսում են պակսեցնել, հորթին ամեն որ հանքային նյութեր՝ սովորական աղի, կավճի, ֆոսֆորաթրթ-

վային կալցիումի կամ վոսկրալյուրի հալասաքաշափ մասերի խառնուրդ պետք է տալ: Այդպիսի խառնուրդը պետք է տալ սկսած որական 10 դրամից, աստիճանաբար ավելացնելով և մինչև 8—10 ամսական հասակը հասցնելով որական 35 գրամի: Հանքային աղերը պետք է տալ խտացրած կերերի հետ խառը:

Խ Ն Ա Մ Ք Ը

1. Ամառվա ընթացքում անհրաժեշտ է հորթերին, վորքան կարելի յե, յերկար ժամանակով դրսում — մաքուր ոդում պահել: Նրանց հորթանոց պետք է քչել միայն կերակրելու համար և դիշերը, անձրևի ժամանակ և մեկ ել այն դեպքում, յերբ մեծ քանակությամբ բոռեր և շնաճանճեր կան. հորթերին աղատ ոդում պահելու համար հորթանոցին կից ցանկապատած զբոսավայր պետք է պատրաստել, ուր հորթերին անձրևներից և կիզիչ արևից պաշտպանելու համար նաև ծածկոց պետք է կառուցել:

Աքուր ոդում և արևի ճառագայթների տակ հորթերին պահելն ամրապնդում է նրանց որգանիզմը և ուժեղացնում նրանց աճը:

2. Ձմեռը նույնպես 10 որական հասակից սկսած հորթին անպայման ցանկապատած ընդարձակ զբոսավայրում զբոսանքի պետք է հանել: Հորթերին զբոսանքի պետք է վարժեցնել աստի-

ճանաբար: Պետք է սկսել 5—10 բույսեր տնտեսությանը և հասցնել 2 ժամի: Վատ յեղանակներին, 3-ի 10—15⁰-ից ավելի սառնամանիքների ժամանակ հորթերին զբոսանքի չպետք է հանել: Պետք է ուշադիր կերպով հետևել, ինչպես զբոսանքի միջոցին հորթերը չնստեն և մեկ տնտեսում կանգնած չմնան: Նրանք շարունակ շարժման մեջ պետք է լինեն:

3. Հորթերին պետք է կշռել հետևյալ ժամկետներին.

1-ին կշռումը՝ ծնելու օրը, մինչև խեղճ կերակրելը.

2-րդ կշռումը՝ ծնելուց 10—15 օր հետո (ընդունարան-հորթանոցից ընդհանուր հորթանոց փոխադրելու ժամանակ):

Նրանից հետո հորթերին ամիսը մեկ անգամ պետք է կշռել:

Մի բրիգադից մյուս բրիգադին անցնելու, ինչպես նաև սպասարկելու համար ամրացրած աշխատողին փոխելու ժամանակ հորթի կենդանի քաշն անպատճառ պետք է վորոշել:

Հորթերին պետք է կշռել առավոտյան՝ նախքան կերակրելը:

4. Կշեռքի բացակայության դեպքում կենդանի քաշը պետք է վորոշել չափումների միջոցով, վորը պետք է կատարել հրահանգի վեր-

ջում կցված՝ Ֆրոմբենի աղյուսակի համաձայն:

5. Յուրաքանչյուր հորթ իր համարը պետք է ունենա, վորի համար նա համարակալվում է՝ ախանջին մետաղյա համարակալ հաղցնելով կամ կտվածքի (տատուիրովկայի) միջոցով (ախանջի մաշկի վրա համապատասխան ունեցիքով համար է նշվում): Տոնմական հորթերի համար, վոր պեսզի համարը չկորչի, յերկու ձևն էլ միաժամանակ պետք է կիրառել:

4

ԾՐԱՂ ՀՈՐԹԵՐԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԵԼ

1. Մսային և մսա-կաթնատեսական տարանքային ֆերմաներում, ուր հորթերին ձեռքից կերակրելու համար դեռևս անհրաժեշտ պայմաններ չեն ստեղծված, թույլատրելի չեն ձեռքից կերակրելուն զուգընթաց հորթին նաև ծծեցնելով անցնելը:

2. Հորթին ծծեցնելով անցնելու դեպքում, ծնվելուց հետո, հորթին պետք է սրբել և լավ չորացնել, ինչպես նաև մոր կուրծքը պետք է լավ լվանալ, սրբել և ապա հորթին մոր տակը թողնել ծծելու համար:

Առաջին 5—6 օրը հորթին օրական 4—5

անգամ պետք է թողնել մօրը ծծելու, իսկ 10—15
որական հասակից սկսած՝ որական 3 անգամ:

3. Կթելուց 3—5 րոպե առաջ պետք է հոր-
թին թողնել մօր տակ, հետո հետ քաշել ու մօրը
կթել, մեկ ել կթելուց հետո պետք է թողնել ծծելու:

4. Ծծելու տևողությունը պետք է պակ-
սեցնել այն հաշվով, վոր 2 ամսական հասակում
հորթը մօրը ծծելուց կարվի: Այդ որվանից սկսած
հորթին մօր տակ պետք է թողնել միայն նրա
համար, վորպեսզի կովը կաթ տա, հետո իսկույն
նրան պետք է հետ քաշել և վանդակը՝ քշել:

5. Հորթերին ծծեցնելու միջոցով աճեցնելու
դեպքում պետք է առանձնահատուկ կերպով հետե-
վել նրանց զարգացմանը և աճին: Այդ դեպքում
կովերի կիթն այնպես պետք է կարգավորել, վոր
մօր կրծում հորթի համար անհրաժեշտ քանա-
կությամբ կաթ մնա:

6. Մօրը ծծելով մեծացող հորթերին դառն
կաթով լրացուցիչ կեր պետք է սկսել տալ
18—20 որական հասակից և այն ել այն նորմանե-
րով, ինչպիսին նախատեսված է ձեռքով կերակր-
վող հորթերի համար:

Այդ ժամանակիանից ել պետք է սկսել հոր-
թերին խտացրած կերերի վարժեցնել, անշուշտ,
պահպանելով ձեռքով կերակրելու համար սահ-
մանած կանոնները:

5

ՀՈՐԹԵՐԻ ՀԵՏԱԼԹՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԱՃԵՑՈՒՄԸ

1. Կաթնային շրջանից հետո մինչև մառ-
բային շրջանը հորթերին խմբակային վան-
դակների մեջ պետք է պահել: Յուրիկներին
յերինջներից պետք է անջատել 5 ամսական
հասակում:

2. Կաթնային շրջանից հետո հորթերի շենքի
ջերմությունը Ց-ի 8⁰ պետք է լինի:

3. Այդ հասակի հորթերին նույնպես պետք
է ուշիմ և հոգատար խնամել:

Չորս ամսականից բարձր հասակ ունեցող
հորթերին որական 4—5 ժամ զրոսանքի պետք
է թողնել, իսկ ամառվա ընթացքում, ըստ հնա-
րավորության, ամբողջ ուր պետք է բացոթյա-
պահել, միայն մի պայմանով, վոր առանձին
ձածկոց լինի կառուցված:

4. Ինչպես ընդհանուր կանոն, հորթերի կե-
րաբաժինը, ըստ հնարավորության, բազմազան
կերերից պետք է կազմված լինի, ուր բացի կո-
պիա կերերից պետք է մտնեն նաև խտացրած,
հյութալից (արմատապտուղներ, սիլոս) կերեր
և հանքային աղեր:

5. Մատղաշների համար հատկացրած խոտը

յերկրորդ կիսում արդեն պետք է կերակրվեն ափսոս, ինչպես կերակրվում են հղի կովերը:

7

ՀՈՐԹԵՐԻ ԱՐՈՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԽՆԱՄԲԸ

1. Հորթերը պետք է ապահովված լինեն հորթանոցին մոտիկ, վոչ ճահճային, հասակավոր անասուններից առանձնացված արոտատեղով:

2. Ըստ իրենց խոտակազմի և մոտիկության՝ ամենալավ արոտատեղերը պետք է հատկացնել կրտսեր հասակի մատղաշներին:

3. Յուրաքանչյուր արոտատեղի համար լավորակ ջրարբով ապահովված լինելն անհրաժեշտ պայման է: Մոտիկ ջրարբ չլինելու դեպքում այդպիսին պետք է կազմակերպել: Անասունները ջրելու համար ադտոտված և չհոսող ջրարբներ ոգտագործելն արգելվում է:

4. Հորթերին անձրևներից և կիզիչ արևից պաշտպանելու համար անհրաժեշտ է յերեք կողմից պաշտպանված ծածկեր կառուցել: Յեթե արոտատեղերում ծառեր կան, ապա նրանք պետք է խնամքով աճեցնել, վորպեսզի հորթերը նրանց ստվերից կարողանան ոգտվել:

5. Նախքան արոտատեղ քշելը մատղաշ անասունները զոտեխնիկի և անասնաբուժի կողմից մանրակրկիտ գնման պետք է յենթարկվեն:

Բոլոր հիվանդ անասունները պետք է առանձնացնել, նրանցից մի առանձին խումբ կազմել և առողջներից անջատ արածեցնել:

6. Մսուրային խնամքից արոտայինին պետք է անցնել աստիճանաբար և մեծ զգուշությամբ: Առաջին որերը 1—2 ժամից ավելի չպետք է արածեցնել և 10—12 որից հետո միայն կարելի յե ամբողջ որն արածեցնել:

7. Մինչև վեց ամսական հասակ ունեցող հորթերը, բացի արոտատեղում արածելուց, խոացրած լրացուցիչ կեր պետք է ստանան: Թե վորքան լրացուցիչ կեր պետք է տալ, այդ արտի վորակից է կախված: Վեց ամսական և ավելի հասակ ունեցող մատղաշներին խոացրած կեր կարելի յե չտալ միայն այն դեպքում, յերբ նրանք ապահովված են լավորակ արոտատեղով և լավ աճ ունեն: Յեթե արոտատեղերն աղքատ են, մատղաշներին թարմ հնձած կանաչով պետք է լրացուցիչ կերակրել:

8. Արոտային խնամքի ժամանակ մատղաշներին անպայման լրացուցիչ հանքային աղեր պետք է տալ (չափը նշված է վերևում):

9. Ամբողջ արոտատեղը վոչ միանգամից, այլ անպայման մաս-մաս պետք է ոգտագործել: Դրա համար արոտատեղը, յեխնելով նրա մեծությունից, վորակից և անասունների քանակից,

Հրահանգ խոշոր յեղջ. անաս.—3

պետք է մի քանի, համեմայն դեպս չորսից վոչ պակաս մասի բաժանել:

10. Յողի (շողի) ժամանակ, առանց լրացուցիչ կեր տալու, հորթերին չի կարելի քշել յերեքնուկի և այլ թիթեռնածաղկավոր բույսերի արոտներն արածեցնելու, վորովհետև մեծ քանակությամբ թիթեռնածաղկավոր խոտ ուտելուց փորի փքանք (տիմպանիտ) և առաջանում, վորից անասունների անկում կարող է առաջ գալ:

11. Գարնանն արածեցնելու համար առաջին հերթին պետք է ոգտագործել բարձրադիր արոտները, վորպեսզի գարնան խոնավության առկայությամբ հնարավորություն ստեղծվի այդ կերքրած արոտները նորից աճեցնելու—վերականգնելու և, ընդհակառակը, ցածրադիր արոտները պետք է ոգտագործել տարվա ավելի, չոր յեղանակներին:

8

ԾՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄՆ ԱՐՈՏԱՏԵՂՈՒՄ

Անասուններն ամբողջ ժամանակ (գիշերցերեկ) արոտատեղում պահելու դեպքում ծանր հղի կովերին ծնելուց 5—10 որ առաջ պետք է անջատել, մի առանձին խումբ կազմել և նախրից անջատ ել արածեցնել:

Արոտատեղում աղլ և կապելու հարմարություններով ծածկոց պետք է կառուցել, իսկ նորածին հորթերի համար՝ վանդակներ պատրաստել:

Ծնի կամպանիան տարվում է՝ պահպանելով այն բոլոր սանիտարա-պրոֆիլակտիկ կանոնները, վորպիսիք կիրառվում են մսուրային պահպանման ժամանակ:

Խոնոր յեզք. անասունների միջով սեկ արեկան հասակի մասդուները կերակրանք,
կենդանի չափ յով որական ածի ցարմաները (կիւղումներով)

Կենդանիների խմբերը	Կենդանի քաշը մեկ տարեկան հասակում	Կենդանի քաշի որական միջին աճը	Պահանջվում է առաջին տարին				Խտանքած կերերը
			Կ				
			Ա	Յ	Փ	Մ	
I	140	0,85	100		300		200
II	160	0,40	110		330		250
III	180	0,45	120		360		300
IV	200	0,50	130		390		350
V	225	0,55	150		450		400
VI	250	0,60	170		510		450
VII	270	0,65	180		540		500

Ծանոթություն.— Քաշած կաթ չլինելու դեպքում անքաշ կաթի քանակն ավելացվում է 2 անգամ:

Պլանային ցեղերի, ցրանց մեխանիկայի յեվ սեղանան (վեյ
ցեղանան) խոնոր յեզքյուրավոր անասունների մասդուներ-
ի որինակելի դասավորումն ըստ խմբերի .

Յ Ե Ղ Ե Ր	Խ Ո Ն Բ Ը	
	Եզ հորթեր	Վործ հորթեր
Տեղական անասուններ	II	III
Գարմիր գերմանական	IV	V
Շվեդ	V	VI
Յիմենթալ	VI	VII

Ծանոթություն.— 1. Պլանային ցեղերի մեխանիկային
մաքուր և քաշած կաթ պետք է տալ մեկ կարգով բարձր,
քան նախատեսվում է նրանց մալրերի ցեղի համար:

2. Յեթե մատղաշն որական քաշի բարձր աճ է տա-
լիս, նրան պիտի կերակրել մի կարգով բարձր խմբի նոր-
մաներով:

3. Ուժեղ կերերի պակասի դեպքում, պակասը պետք է
լրացնել մաքուր և քաշած կաթով, հաշվելով 1 կիլոգրամ
կերի փոխարեն 3 կիլոգրամ անքաշ և 6 կիլոգրամ քաշած
կաթ:

Անհատ յիվ բաժան կարի կերամեքմաներ՝ խոտոր յիվզ. անասունների տոհմային մասնագետների համար.

ա) ստացված Պետական տոհմային զրբում (ՊՏԳ) զբանցված կովերից

Անասունների ցեղեր	Անքաշ կաթ խմեցնելիս (կգ-ներով)		Անքաշ և քաշած կաթ խմեցնելիս (կգ-ներով)			
	Եզ հորթեր	Վորձ հորթեր	Անքաշ	Քաշած	Անքաշ	Քաշած
Տեղական	420	460	210	630	230	690
Շվեդ	500	540	250	750	270	810
Սիմենթալ	540	580	270	810	290	870
Կարմիր գերմանական .	460	500	230	690	250	750

բ) ստացված Շվեդական տոհմային զրբում (ՇՏԳ) զբանցված կովերից.

Անասունների ցեղեր	Անքաշ կաթ խմեցնելիս (կգ-ով)		Անքաշ և քաշած կաթ խմեցնելիս (կգ-ներով)			
	Եզ հորթեր	Վորձ հորթեր	Անքաշ	Քաշած	Անքաշ	Քաշած
Տեղական	280	340	140	420	170	510
Կարմիր գերմանական	320	360	160	480	180	540
Շվեդ	340	400	170	510	200	600
Սիմենթալ	360	420	180	540	210	630

Մանրաթյուն.— Խոտորած կերերի քանակը մուտք է անկողնի:

Խոտոր յիվզ. անասունների մասնագետներից կերակրելու նորմաներ.

ա) կենսապահ կեր՝ մեկ որվա (24 ժ.) համար.

Կենդանի քաշը՝ կգ	Կերի միավոր	Կենդանի քաշը՝ կգ	Կերի միավոր	Կենդանի քաշը՝ կգ	Կերի միավոր
25	0,6	120	1,8	230	2,8
30	0,7	130	1,9	240	2,9
35	0,8	140	2,0	250	3,0
40	0,9	150	2,1	260	3,1
50	1,0	160	2,2	275	3,2
60	1,2	170	2,3	300	3,3
70	1,3	180	2,4	325	3,5
80	1,4	190	2,5	350	3,7
90	1,5	200	2,6	375	3,9
100	1,6	210	2,6	400	4,0
110	1,7	220	2,7		

բ) արդյունավետ կեր (քաշի ավելացման) .

Հասակը՝ ամիսներով	Քաշի որակաւն ավելացում (կգ-ներով)							
	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0
Որակաւն պահանջվում է կերի միավոր								
մինչև 1	0,5	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,6	1,8
1—2	0,6	0,8	1,0	1,2	1,4	1,6	1,8	2,0
2—3	0,7	0,9	1,1	1,3	1,5	1,8	2,0	2,2
3—4	0,7	0,9	1,2	1,4	1,6	1,8	2,1	2,3
4—5	0,8	1,0	1,3	1,5	1,8	2,0	2,3	2,5
5—6	0,8	1,0	1,3	1,6	1,8	2,1	2,3	2,6
6—7	0,8	1,1	1,4	1,7	2,0	2,2	2,5	2,8
7—8	0,9	1,2	1,5	1,7	2,0	2,3	2,6	2,9
8—9	0,9	1,2	1,6	1,9	2,2	2,5	2,8	3,1
9—10	1,0	1,3	1,6	1,9	2,2	2,6	2,9	3,2
10—11	1,0	1,4	1,7	2,0	2,4	2,7	3,1	3,4
11—12	1,1	1,4	1,8	2,2	2,5	2,9	3,2	3,6
12—13	1,1	1,5	1,9	2,2	2,6	3,0	3,3	3,7
13—14	1,2	1,6	2,0	2,3	2,7	3,1	3,5	3,8
14—15	1,2	1,6	2,0	2,4	2,8	3,2	3,6	4,0
15—16	1,3	1,7	2,1	2,5	2,9	3,4	3,8	4,2
16—17	1,3	1,8	2,2	2,6	3,1	3,5	4,0	4,4
17—18	1,4	1,8	2,3	2,7	3,2	3,6	4,1	4,5
18—24	1,4	1,9	2,4	2,8	3,3	3,8	4,2	4,7

գ) սպիտակուցի նորման որվա կենսապահ և արդյունավետ կերի մեջ: Յուրաքանչյուր կերային միավորի մեջ պահանջվում է սպիտակուց՝ գրամներով.

Հասակը՝ ամիսներով	մինչև 3	3 6	6—12	12 18	18 21	21—24
Սպիտակուց . . .	110	100	95	90	85	80

Կերաբաժին կազմելու ռեցեպտներ

Որինակ 1.—Վեց ամսական մի յերինջ ունենք, վորի կենդանի քաշը 120 կիլոգրամ է և ցանկանում ենք, վոր նա որակաւն 0,5 կիլոգրամ աճ ունենա:

Համաձայն նշված նորմաների անհրաժեշտ է.

1. կյանքը պահպանելու համար 1,8 կերի միավոր

2. աճի համար 1,4 » »

Ընդամենը 3,2 կերի միավոր

Վեց ամսական հորթը յուրաքանչյուր կերի միավորին 100 գրամ սպիտակուց պետք է ստանա, հետևաբար մեր յերնջին անհրաժեշտ է $(3,2 \times 100) = 320$ գրամ սպիտակուց տալ:

Տնտեսությունում յերեքնուկի խոտ, կերի ճակնդեղ, վարսակ, կտավճառի բուսղ և թեփ ունենալու դեպքում, պահանջվող քանակությամբ կերի միավորներով կարելի յե տալ.

2,5 կգ յերեքնուկի խոտ = 1,15 կեր. միավ. և 101 գր սպիտակուց

0,8 » վարսակի ալյուր = 0,96 » » » 74 » »

0,5 » կտավճառի բուսղ = 0,57 » » » 122 » »

0,2 » ցորենի թեփ = 0,14 » » » 22 » »

3,0 » ճակնդեղ = 0,37 » » » 6 » »

Ընդամենը . . . 3,19 կերի միավոր 325 գր սպիտակուց

Որինակ 2.—Ունենք 215 կիլոգրամ կենդանի քաշ ունեցող 9 ամսական ցուլիկ: Ցանկանում ենք որակաւն 0,6 կիլոգրամ աճ ստանալ: Անհրաժեշտ է տալ կենսապահ կեր—2,7 կերի միավոր արդյունավետ կեր—1,9 » »

Ընդամենը . 4,6 կերի միավոր

Յուրաքանչյուր կերի միավորին պահանջվում է 95 գր սպիտակուց տալ, իսկ ընդամենը $(95 \times 4,6) = 437$ գրամ (կլոր թվով = 0,44 կիլոգրամ): Տնտեսությունում ունեցած կերերից կարելի է տալ.

4,0 կգ մարգագետ. խոտ = 1,7 կեր. միավ. և 0,12 կգ սպիտակուց

2,0 » վարսակ = 2,0 » » » 0,15 » »

0,5 » արեածաղկի բուսղ = 0,6 » » » 0,17 » »

2,0 » արեածաղկի սերոս = 0,3 » » » 0,02 » »

Ընդամենը . . . 4,6 կերի միավոր 0,46 կգ սպիտակուց

Մատուցվի կաթնամանապահական զանազ կայանի
կազմած՝ խոտը յեղջյուրավոր անասունների մատակարարելու
կերակրման սխեմաներ.
(կազմեց Ս. Ի. Կրուգլով)

Սխեմա № 1. անքաշ և քաշած կաթ խմեցնել.
անքաշ կաթ՝ 120 լիտր, քաշած կաթ՝ 360 լիտր.

Ա մ ե ն ո ռ տ ր լ ու մ ե

Դեկտրեր	Որեր	Լիտրներով		Կիլոգրամներով					
		Անքաշ կաթ	Քաշած կաթ	Վարակի ավելում մաղած	Կտակնա- տի քուսպ	Ցորենի բեկի	Պտուղ կերելի խառնուրդ	Խոտ	
I	1	3	—	—	—	—	—	—	—
	2	3	—	—	—	—	—	—	—
	3	3,5	—	—	—	—	—	—	—
	4	3,5	—	—	—	—	—	—	—
	5	4	—	—	—	—	—	—	—
	6	4	—	—	—	—	—	—	—
	7	4	—	—	—	—	—	—	—
	8	4,5	—	—	—	—	—	—	—
	9	5	—	—	—	—	—	—	—
II	10	5	—	—	—	—	—	—	—
	11	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	12	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	13	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	14	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	15	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	16	5	0,5	—	—	—	—	—	—
	17	4,5	1	0,05	—	—	—	—	—
	18	4,5	1	0,05	—	—	—	—	—
III	19	4	1,5	0,1	—	—	—	—	—
	20	4	2	0,1	—	—	—	—	—
	21	3,5	2,5	0,1	—	—	—	—	0,1
	22	3,5	2,5	0,1	—	—	—	—	0,1

№ 1 սխեմայի շարունակություն

Տ ր լ ու մ ե տ մ ե ն ո ռ

Դեկտրեր	Որեր	Լիտրներով		Կիլոգրամներով					
		Անքաշ կաթ	Քաշած կաթ	Վարակի ավելում մաղած	Կտակնա- տի քուսպ	Ցորենի բեկի	Պտուղ կերելի խառնուրդ	Խոտ	
IV	23	3	3	0,1	—	—	—	—	0,1
	24	3	3,5	0,1	—	—	—	—	0,1
	25	2,5	4	0,1	—	—	—	—	0,1
	26	2,5	4,5	0,2	—	—	—	—	0,2
	27	2	4,5	0,2	—	—	—	—	0,2
	28	2	5	0,2	—	—	—	—	0,2
	29	1,5	5	0,2	—	—	—	—	0,2
	30	1,5	5	0,2	—	—	—	—	0,2
	31	1,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	32	1,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	33	1,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	34	1,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	35	1,5	5,5	0,3	—	—	—	—	0,5
	36	1	6	0,3	—	—	—	—	0,5
	37	—	6	0,3	—	—	—	—	0,5
	38	—	6	0,3	—	—	—	—	0,5
	39	—	6	0,3	—	—	—	—	0,5
	40	—	5	0,4	—	—	—	—	0,8
	V 41—50	—	5	0,4	0,1	0,1	—	—	1
VI	51—60	—	4	—	—	—	—	0,8	1
	VII 61—70	—	3	—	—	—	—	0,9	1,2
VIII	71—80	—	3	—	—	—	—	0,9	1,5
	IX 81—90	—	2,5	—	—	—	—	1,0	1,6
X	91—100	—	2	—	—	—	—	1,1	1,8
	XI 101—110	—	7×2	—	—	—	—	1,2	2
XII	111—120	—	3×1	—	—	—	—	—	—
Ընդամենը կաթ- նային շրջանում		120	360	13	2	1	59	115	

Յիշեմա № 2, անբաշ և քաշած կաթ խմեցնել.
անբաշ կաթ՝ 130 լիտր, քաշած կաթ՝ 390 լիտր:

Գեղակներ	Որեր	Տ ր զ ու լ մ ե ա մ ե ն ո ը						
		Լիտրներով		Կիլոգրամներով				
		Անբաշ կաթ	Փաշած կաթ	Վաղրակի սպուր մաղած	Կտալճա- տի քուտղ	Ցորենի թեփ	Խառցած կերերի խառնուրդ	Խոտ
I	1	3,0	—	—	—	—	—	—
	2	3,5	—	—	—	—	—	—
	3	3,5	—	—	—	—	—	—
	4	4	—	—	—	—	—	—
	5	4	—	—	—	—	—	—
	6	4	—	—	—	—	—	—
	7	4,5	—	—	—	—	—	—
	8	4,5	—	—	—	—	—	—
	9	5	—	—	—	—	—	—
II	10	5	—	—	—	—	—	—
	11	5,5	—	—	—	—	—	—
	12	5,5	—	—	—	—	—	—
	13	6	—	—	—	—	—	—
	14	6	—	—	—	—	—	—
	15	6	—	—	—	—	—	—
	16	5,5	0,5	—	—	—	—	—
	17	5	1	0,05	—	—	—	—
	18	5	1	0,05	—	—	—	—
III	19	4,5	1,5	0,1	—	—	—	—
	20	4,5	1,5	0,1	—	—	—	—
	21	4	2	0,1	—	—	—	0,1
	22	4	2,5	0,1	—	—	—	0,1
	23	3,5	3	0,2	—	—	—	0,1
	24	3	3,5	0,2	—	—	—	0,1
	25	3	3,5	0,2	—	—	—	0,1

№ 2 սխեմայի շարունակություն

Գեղակներ	Որեր	Տ ր զ ու լ մ ե ա մ ե ն ո ը						
		Լիտրներով		Կիլոգրամներով				
		Անբաշ կաթ	Փաշած կաթ	Վաղրակի սպուր մաղած	Կտալճա- տի քուտղ	Ցորենի թեփ	Խառցած կերերի խառնուրդ	Խոտ
IV	24	2,5	4	0,2	—	—	—	0,2
	27	2,5	4	0,3	—	—	—	0,2
	28	2	4,5	0,3	—	—	—	0,2
	29	2	4,5	0,3	—	—	—	0,2
	30	1,5	5	0,3	—	—	—	0,2
	31	1,5	5,5	0,4	—	—	—	0,3
	32	1,5	5,5	0,4	—	—	—	0,3
	33	1,5	5,5	0,4	—	—	—	0,3
	34	1,5	5,5	0,4	—	—	—	0,3
	35	1,5	5,5	0,4	—	—	—	0,3
	36	1	6	0,4	—	—	—	0,5
	37	—	7	0,4	—	—	—	0,5
	38	—	7	0,4	—	—	—	0,5
	39	—	7	0,4	—	—	—	0,5
	40	—	6,5	0,4	—	—	—	0,5
	V 41—50	—	6	0,4	0,1	—	—	0,8
	VI 51—60	—	5	0,4	0,2	0,1	—	1,0
VII	61—70	—	4	—	—	—	0,9	1,2
	VIII 71—80	—	4	—	—	—	1	1,3
	IX 81—90	—	3	—	—	—	1,1	1,5
	X 91—100	—	3	—	—	—	1,2	1,6
	XI 101—110	—	2	—	—	—	1,2	2
	XII 111—120	—	7×2 3×1	—	—	—	1,3	2
Ընդամենը կաթ- նային շրջանի համար		130	390	15	3	1	67	120

Սխեմա № 3. անբաշ և քաշած կաթ խմեցնել.
անբաշ կաթ՝ 150 լիտր, քաշած կաթ՝ 450 լիտր.

№ 3 սխեմայի շարունակություն

Գնկադներ	Որեր	Տ ր զ ու մ ե ա մ ե ն ո Ր							
		Լիտրներով		Կիրառամներով					
		Անբաշ կաթ	Քաշած կաթ	Վարակի ալյուր մաղած	Կտավհա- տի քուտայ	Ցորենի թեփ	Խտացված կերերի խառնուրդ	Խոտ	
I	1	4	—	—	—	—	—	—	—
	2	4	—	—	—	—	—	—	—
	3	4	—	—	—	—	—	—	—
	4	4,5	—	—	—	—	—	—	—
	5	4,5	—	—	—	—	—	—	—
	6	4,5	—	—	—	—	—	—	—
	7	5	—	—	—	—	—	—	—
	8	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	9	5,5	—	—	—	—	—	—	—
	10	6	—	—	—	—	—	—	—
II	11	6,5	—	—	—	—	—	—	—
	12	6,5	—	—	—	—	—	—	—
	13	6,5	—	—	—	—	—	—	—
	14	6,5	—	—	—	—	—	—	—
	15	6,5	—	—	—	—	—	—	—
	16	6	0,5	—	—	—	—	—	—
	17	6	1	0,05	—	—	—	—	—
	18	5,5	1,5	0,1	—	—	—	—	—
	19	5	2	0,1	—	—	—	—	—
	20	5	2,5	0,1	—	—	—	—	—
III	21	4,5	3	0,2	—	—	—	0,2	—
	22	4	3,5	0,2	—	—	—	0,2	—
	23	4	3,5	0,2	—	—	—	0,2	—
	24	3,5	4	0,2	—	—	—	0,2	—
	25	3,5	4	0,2	—	—	—	0,2	—
	26	3	4,5	0,3	—	—	—	0,3	—

Գնկադներ	Որեր	Տ ր զ ու մ ե ա մ ե ն ո Ր							
		Լիտրներով		Կիրառամներով					
		Անբաշ կաթ	Քաշած կաթ	Վարակի ալյուր մաղած	Կտավհա- տի քուտայ	Ցորենի թեփ	Խտացված կերերի խառնուրդ	Խոտ	
IV	27	3	4,5	0,3	—	—	—	—	0,3
	28	2,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	29	2,5	5	0,3	—	—	—	—	0,3
	30	2	5,5	0,3	—	—	—	—	0,3
	31	2	6	0,4	—	—	—	—	0,5
	32	2	6	0,4	—	—	—	—	0,5
	33	1,5	6,5	0,4	—	—	—	—	0,5
	34	1,5	6,5	0,4	0,05	—	—	—	0,5
	35	1,5	6,5	0,4	0,05	—	—	—	0,5
	36	1,5	6,5	0,5	0,1	—	—	—	0,8
	37	1	7	0,5	0,1	—	—	—	0,8
	38	1	7	0,5	0,1	—	—	—	0,8
	39	—	7,5	0,5	0,1	—	—	—	0,8
	40	—	7,5	0,5	0,1	—	—	—	0,8
	V 41—	50	7	0,5	0,2	—	—	—	1
	VI 51—	60	6	0,5	0,2	0,1	—	—	1,3
	VII 61—	70	5	—	—	—	1	—	1,6
VIII	71—	80	4	—	—	—	1,2	—	1,8
	81—	90	3	—	—	—	1,3	—	2
	91—	100	3	—	—	—	1,4	—	2,2
	XI 101—	110	3	—	—	—	1,4	—	2,5
	XII 111—	120	2	—	—	—	1,5	—	2,8
	Ընդամենը կաթ- նային շրջանի համար		150	450	17	5	1	78	161

Սխեմա № 4 անքաշ կաթի.
անքաշ կաթ 250՝ լիտր.

Դեկաներ	Որեր	Տ ր վ ու մ ե ա մ ե ն ո Ր					
		Լիտրներով	Կիլոգրամներով				Խում
			Անքաշ կաթ	Վարակի ալյուր մաղած	Կտակա- տի քուստ	Ցորենի թեփ	
I	1	3.0	—	—	—	—	—
	2	3.5	—	—	—	—	—
	3	3.5	—	—	—	—	—
	4	4	—	—	—	—	—
	5	4.5	—	—	—	—	—
	6	5	—	—	—	—	—
	7	5	—	—	—	—	—
	8	5	—	—	—	—	—
	9	5.5	—	—	—	—	—
II	10	5.5	—	—	—	—	—
	11	5.5	—	—	—	—	—
	12	6	—	—	—	—	—
	13	6	—	—	—	—	—
	14	6	—	—	—	—	—
	15	6	—	—	—	—	—
	16	6	—	—	—	—	—
	17	6	—	—	—	—	—
	18	6	—	—	—	—	—
	19	6	0.05	—	—	—	—
III	20	6	0.05	—	—	—	—
	21	5.5	0.1	—	—	—	0.1

№ 4 սխեմայի շարունակություն

Դեկաներ	Որեր	Տ ր վ ու մ ե ա մ ե ն ո Ր					
		Լիտրներով	Կիլոգրամներով				Խում
			Անքաշ կաթ	Վարակի ալյուր մաղած	Կտակա- տի քուստ	Ցորենի թեփ	
IV	22	5.5	0.1	—	—	—	0.1
	23	5.5	0.1	—	—	—	0.1
	24	5.5	0.1	—	—	—	0.1
	25	5.5	0.1	—	—	—	0.1
	26	5	0.2	—	—	—	0.2
	27	5	0.2	—	—	—	0.2
	28	5	0.2	—	—	—	0.2
	29	5	0.2	—	—	—	0.2
	30	5	0.2	—	—	—	0.2
	31	4.5	0.3	0.05	—	—	0.3
	32	4.5	0.3	0.05	—	—	0.3
V	33	4.5	0.3	0.1	—	—	0.3
	34	4.5	0.3	0.1	—	—	0.3
	35	4.5	0.3	0.1	—	—	0.3
	36	4	0.4	0.1	—	—	0.5
	37	4	0.4	0.1	—	—	0.5
	38	4	0.4	0.2	—	—	0.5
	39	4	0.4	0.2	—	—	0.5
	40	4	0.4	0.2	—	—	0.5
	41—50	5×3	0.5	0.2	0.1	—	0.8
	51—60	5×2	0.5	0.2	0.2	—	1.0
VII	61—70	1.5	0.6	0.3	0.2	—	1.2
Ընդամենը կաթ- նային շրջանում		260	21	8	5	—	36

Սխեմա № 5—անքաշ կաթիլ,
անքաշ կաթիլ 300 լիտր.

Գեղատիպ	Որեր	Տ ր լ ու լ մ ե ա մ ե ն ու						
		Լիտրներով	Կիլոգրամներով					Կաթ
			գամ կիլոմոն	գանդ մոմոն	հաշվա մոմոն	հաշվա մոմոն	հաշվա մոմոն	
II	1	4	—	—	—	—	—	—
	2	4	—	—	—	—	—	—
	3	4,5	—	—	—	—	—	—
	4	5	—	—	—	—	—	—
	5	5	—	—	—	—	—	—
	6	5,5	—	—	—	—	—	—
	7	6	—	—	—	—	—	—
	8	6	—	—	—	—	—	—
	9	6,5	—	—	—	—	—	—
	10	6,5	—	—	—	—	—	—
	11	6,5	—	—	—	—	—	—
	12	6,5	—	—	—	—	—	—
	13	6,5	—	—	—	—	—	—
	14	6,5	—	—	—	—	—	—
	15	6,5	—	—	—	—	—	—
	16	6,5	—	—	—	—	—	0,1
	17	6,5	—	—	—	—	—	0,1
III	18	6	—	—	—	—	—	0,1
	19	6	0,05	—	—	—	—	0,1
	20	6	0,05	—	—	—	—	0,1
	21	6	0,1	0,05	—	—	—	0,2
	22	6	0,1	0,05	—	—	—	0,2
	23	6	0,2	0,1	—	—	—	0,2
	24	6	0,2	0,1	—	—	—	0,2
	25	5,5	0,2	0,1	—	—	—	0,2
	26	5,5	0,2	0,2	—	—	—	0,3
	27	5,3	0,2	0,2	—	—	—	0,3

№ 5 սխեմայի շարունակություն

№ 5 սրճարանի շահութահաշվարկ								
Գեղատիպ	Որեր	Տ ր լ ու լ մ ե ա մ ե ն ու						
		Լիտրներով	Կիլոգրամներով					
		Կաթ	Կարամալ	Ջակար մոմոն	Կաթախա- մալ փուռ	Ցորենի թել	Խառանքած կերերի խառնուրդ	Խոտ
IV	28	5	0,3	0,2	—	—	—	0,3
	29	5	0,3	0,2	—	—	—	0,3
	30	5	0,3	0,2	—	—	—	0,3
	31	4,5	0,4	0,2	0,1	—	—	0,5
	32	4,5	0,4	0,2	0,1	—	—	0,5
	33	4,5	0,4	0,2	0,1	—	—	0,5
	34	4	0,4	0,2	0,1	—	—	0,5
	35	4	0,4	0,2	0,1	—	—	0,5
	36	4	0,4	0,2	0,1	—	—	0,8
	37	3	0,5	0,2	0,1	—	—	0,8
V	38	3	0,5	0,2	0,1	—	—	0,8
	39	3	0,5	0,2	0,1	—	—	0,8
VI	40	3	0,5	0,2	0,1	—	—	0,8
	41—50	3	0,6	0,2	0,1	—	—	1,0
VII	51—60	2	0,7	0,3	0,2	—	—	1,2
	61—70	5×2	—	—	—	1,3	—	1,5
VIII	71—80	5×1,5	—	—	—	1,4	—	1,8
	71—80	1,5	—	—	—	—	—	—
IX	81—90	1	—	—	—	1,6	—	2
	81—90	—	—	—	—	—	—	—
Ընդամենը . .		300	20	8	4	43	85	

Սխեմա № 6—անբաշ կաթի.
անբաշ կաթ՝ 340 լիտր.

Գեղակներ	Որեր	Տ ր վ ու մ ե ա մ ե ն ո թ					
		Լիտրներով		Կիլոգրամներով			
		կաթ	վարակի ալյուր՝ մանած	կտավ՝ա- տի քուտ	Ցրենի թեղ	խտացրած կերերի	խտանուրդ նուս
I	1	8,5	—	—	—	—	—
	2	4	—	—	—	—	—
	3	4	—	—	—	—	—
	4	4,5	—	—	—	—	—
	5	5	—	—	—	—	—
	6	5	—	—	—	—	—
	7	5,5	—	—	—	—	—
	8	5,5	—	—	—	—	—
	9	6	—	—	—	—	—
	10	6	—	—	—	—	—
II	11	6,5	—	—	—	—	—
	12	6,5	—	—	—	—	—
	13	6,5	—	—	—	—	—
	14	6,5	—	—	—	—	—
	15	6,5	—	—	—	—	—
	16	7	—	—	—	—	—
	17	7	—	—	—	—	—
	18	7	—	—	—	—	—
	19	7	0,05	—	—	—	—
	20	7	0,05	—	—	—	—
III	21	6,5	0,1	—	—	—	0,1
	22	6,5	0,1	—	—	—	0,1
	23	6,5	0,1	—	—	—	0,1

№ 6 սխեմայի շարունակություն

Գեղակներ	Որեր	Տ ր վ ու մ ե ա մ ե ն ո թ					
		Լիտրներով	Կիլոգրամներով				
			կաթ	վարակի ալյուր՝ մանած	կտավ՝ա- տի քուտ	Ցրենի թեղ	խտացրած կերերի
IV	24	6	0,2	—	—	—	0,1
	25	6	0,2	—	—	—	0,2
	26	6	0,2	—	—	—	0,2
	27	6	0,2	—	—	—	0,2
	28	5,5	0,3	—	—	—	0,2
	29	5,5	0,3	—	—	—	0,2
	30	5,5	0,3	—	—	—	0,2
	31	5	0,4	0,05	—	—	0,5
	32	5	0,4	0,1	—	—	0,5
	33	5	0,4	0,1	—	—	0,5
V	34	4,5	0,4	0,1	—	—	0,5
	35	4,5	0,4	0,1	—	—	0,5
	36	4,5	0,4	0,1	—	—	0,5
	37	4,5	0,4	0,1	—	—	0,5
	38	4	0,5	0,1	—	—	0,5
	39	4	0,5	0,1	—	—	0,5
	40	4	0,5	0,1	—	—	0,5
	41—50	3	0,5	5×0,2 5×0,3	0,1	—	0,8
	VI 51—60	3	0,5	0,3	0,2	—	0,8
	VII 61—70	2,5	—	—	—	1,1	1,2
VIII	71—80	2	—	—	—	1,3	1,5
	IX 81—90	1,5	—	—	—	1,4	1,8
Ընդամենը կաթ- նային շրջանի համար		340	16	7,0	3	3,8	67

	50	54	58	62	66	70	74	78	82	86	90	94	98	102	106	110	114	118	122	126
63	16	17	19	21	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	17	19	20	22	23	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66	18	20	21	23	25	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	20	21	23	25	26	28	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70	22	24	25	27	28	30	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
72	24	25	27	29	30	32	33	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74	26	28	29	31	32	34	36	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76	28	30	31	33	35	36	38	39	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
78	31	32	34	35	37	38	40	42	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80	—	32	34	36	38	40	42	44	46	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
82	—	34	36	38	40	42	44	46	48	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
84	—	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
86	—	—	41	43	45	47	49	51	53	55	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—
88	—	—	43	45	47	49	51	53	55	57	59	61	—	—	—	—	—	—	—	—
90	—	—	—	46	49	51	53	56	58	61	63	65	—	—	—	—	—	—	—	—
92	—	—	—	50	52	55	57	60	62	64	67	69	72	—	—	—	—	—	—	—
94	—	—	—	—	56	58	61	63	65	68	70	73	75	—	—	—	—	—	—	—

[illegible]

፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ሰኔ ፳፯ ቀን

50	54	58	62	66	70	74	78	82	86	90	94	98	102	106	110	114	118	122	126
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 104

[illegible]

Ծանոթություն.— Առաստաղների բաշ ընդ տարածման համար պետք է աճեցնել և սահմանափակել ժողովրդի կախվածությունը։

4) մարդիկ լինում են տարբեր աստիճանի վրա, որոնցից մի քանիսը ավելի հեշտ են, քան մյուսները։ Եթե մարդիկ չեն հասնում միմյանց, ապա ինչու՞ են լինում այնպիսի հեշտություններ, որոնք չեն հասնում միմյանց։ Եթե մարդիկ չեն հասնում միմյանց, ապա ինչու՞ են լինում այնպիսի հեշտություններ, որոնք չեն հասնում միմյանց։ Եթե մարդիկ չեն հասնում միմյանց, ապա ինչու՞ են լինում այնպիսի հեշտություններ, որոնք չեն հասնում միմյանց։

Թարգմանեց՝ Կ. Սաղաթելյան
 Խմբագրեցին՝ Մ. Հովհաննիսյան և Մ. Սիմոնյան
 Տեխ. խմբագիր և սրբագրիչ՝ Խ. Ալվազյան
 Գլավիտի լիազոր 1179. Տրատ. 416, պատվեր 313, տիրաժ 2500
 Հանձնվել է արտադրութան 1937 թ. մարտի 31-ին
 Ստորագրված է տպելու 1937 թ. մայիսի 11-ին

Գյուղհրատի տպարան, Յերևան, Նալբանդյան 11

NL0928036

а г б

251

1

3574

21 МАЯ. 1937

НАРКОМЗЕМ АРМ. ССР

Инструкция

по воспитанию молодняка
крупного рогатого скота

Сельхозгиз

1937

Ереван